

תוכן עניינים:

1. מבוא..... 1-3
2. פרק ראשון ההיסטוריה של הקולוניאליזם הבריטי בהודו..... 4-13
3. פרק שני: השפעות תרבותיות אימפריאליות, אימפריאליזם וקולוניאליזם..... 14-23
4. פרק שלישי: ניתוח שאלת המחקר - השפעת האימפריאליזם הבריטי על התרבות ההודית..... 24-31
5. סיכום..... 32-34
6. בביליוגרפיה..... 35-37

מבוא

הודו הפכה למושבת כתר בשנת 1876. יחד עם זאת, את מקורות הקולוניאליזם הבריטי ניתן לייחס כבר לשנת 1757, כאשר צי של סוחרים בריטים הגיע לראשונה להודו. במהלך 1760, הבריטים רכשו את הודו מהקיסר מוגול. מותה של האימפריה המוגולית, יחד עם איחוד הכוח הקולוניאלי הבריטי, היו תוצאה של הצטלבות גורמים פנימיים וחיצוניים, היסטוריים ומבניים. הקולוניאליזם מתייחס לכיבוש ושליטה על אדמות וסחורות של אחרים. תפיסת כוח האדמה והכלכלה המקומית וכן כיוונון של כלכלות לא קפיטליסטיות אל עבר הקפיטליזם האירופאי. הכוחות המניעים מאחורי התפשטות הקולוניאליזם הבריטי בתת היבשת הודית היו מרכנטליזם ושליטה פוליטית וצבאית. הצבא הבריטי היה אחראי לשליטה בקולוניאליזם הטריטוריאלי בהודו, בעוד באותה העת בריטניה גם עסקה בקולוניאליזם מסחרי ימי בצפון אמריקה. עם תבוסתה של הודו ב-23 ליוני, 1757, בקרב פלסי, תת היבשת נותרה מיושבת תחת האימפריה הבריטית במשך מאתיים השנים הבאות.¹

קולוניאליזם במונחים היסטוריים, מהווה דיפרנציאל התפתחותי, בשל השליטה של עם אחד על ידי עם זר אחר. קולוניאליזם הוא רצון להתרחב ולשלוט. בשונה מהצורה הדינמית והפוליטית יותר, וכן שיפוטית וטעונה רגשית של האימפריאליזם, את הקולוניאליזם ניתן להבין בהתחלה כרצון להתרחב ולשלוט של מדינה אשר מעוניינת לכונן שלטון זר, קולוניאלי. הקולוניאליזם היה קיים כמעט לכל אורך תקופות ההיסטוריה העולמית, כאשר הוא בא לידי ביטוי בדרגות שונות. בשנת 1933, הסוציולוג הברזילאי גילברטו פרייר הצג תזה שהפורטוגלים נחשבים לאומה הקולוניאלית האירופאית הוותיקה ביותר. זוהי דוגמה לקולוניאליזם שקט שלא כלל בתוכו טבח קולוניאלי. בעזרת דוגמה זו, הוא הציג את הרציונליזציה לפטרנליזם קולוניאלי של יחסים מוצלחים המתקיימים בין השולט לנשלט.²

הודו אם כן היא דוגמה לקולוניאליזם. היסטוריונים אימפריאליים בולטים הטילו ספק בהתפשטות פשוטה של ערכי היסוד המודרניים של בריטניה אל המושבות שהיו בשליטתה כמו למשל הודו. ערכים כמו צדק, דמוקרטיה ומדינת רווחה. לטענתם המודרניות ומוסדותיה הם אינם נובעים ממרכז מוגדר היטב אלא הם למעשה תוצאה של התאמה והתאמות של מוסדות בריטיים אשר עומדים מול הארגון החברתי, הפוליטי וכן הכלכלי של מדינות שבריטניה שלטה בהן. וביניהם אירלנד סקוטלנד וכמובן הודו. כלומר הם

¹ Aziz Rahman, Mohsen Ali and Saad Kahn, "The British Art of Colonialism in India: Subjugation and Division" *Peace and Conflict Studies*, Vol 25, NO. 1 (2018), P.1.
² Benedikt Stuchtey, Colonialism and European History Online, London (2017), p.2.

סוברים כי בריטניה והמוסדות החברתיים והאימפריה שלה הוקמו ביחד³. הקשר הישיר בין אנגליה להודו נולד מהקמתה של חברת הודו המזרחית האנגלית בשנת 1600. בחברה הזו השתתפו המדינות בסחר של תבלינים וסחורות יוקרה, האנגלים יצגו בתחילה לא יותר מכמה מאות אזרחים וכמה אלפי חיילים. כאשר הבריטים מגיעים לתת היבשת ההודית הוקם שיתוף פעולה בין הבריטים לבין אוכלוסיית האזור⁴. ההתפתחויות במאה התשע עשרה הביאו את הבריטים וכן את הילידים ביבשות בהן שלטו להיות יחד בקשר מוסדי רשמי. הבריטים שהגיעו התערבבו בתוך האוכלוסייה המקומית ואף למדו את השפה ואת התרבות⁵.

עבודה זו שואפת לבחון את השפעת הקולוניאליזם הבריטי על התרבות ההודית.

שאלת המחקר: כיצד השפיע השלטון הקולוניאלי הבריטי על התרבות ההודית? השעתר המחקר בעבוד זו היא שלקולוניאליזם הבריטי הייתה השפעה רבה על התרבות ההודית, הערכים והרעיונות החדשים שהביא איתו השלטון הבריטי, יצו שינויים ורפורמות רבות בתרבות ההודית שנחשבת למסורתית מאוד. לשם מענה על שאלת המחקר. עבודה זו תחולק לשלושה פרקים, הפרק הראשון יעסוק בתיאור ההיסטוריה של הקולוניאליזם הבריטי הודו. הפרק השני בעבודה יעסוק בקולוניאליזם ואימפריאליזם כמונחים. בפרק השלישי יתואר כיצד השפיעה הקולוניאליזם הבריטי על התרבות בתת היבשת ההודית. בפרק הרביעי יוצגו הסיכום והמסקנות מהעבודה.

שיטת המחקר בעבודה זו היא איכותנית ויעשה בה שימוש במקורות מכבתי עת ומספרים בנושא. בעבודה נעשה שימוש במספר מקורות משמעותיים ביניהם:

מאמרם של Saad Kahn ו-Mohsin Ali, Aziz Rahman משנת 2018 "The British Art of Colonialism in India: Subjugation and Division", החשיבות המחקרית שלו לעבודה זו היא בכך שהוא עוסק בעצם בקולוניאליזם הבריטי בהודו ומתאר את התקופה של השליטה הבריטית הקולוניאלית בהודו. המאמר השני, מאמרו של Benedikt Stuchtey משנת 2017, "Colonialism and Imperialism, 1450-1950", זהו מאמר המסביר על הקולוניאליזם והאימפריאליזם וכן על

³ Kapil Raj, "Colonial Encounters and the Forging of New Knowledge and National Identities: Great Britain and India, 1760-1850" *Osiris*, Vol 15, NO.1 (2001), p.119.

⁴ Ibid, p.121.

⁵ Ibid, p.125.